

JAUNAIS CELS

Agrofirmas «Sorkonais Oktobris» laikrosts

Arāji dzen taisnas vagas

Stiprs, brāzmais vējš it kā brīdināja: atkal sagaidāms ilkits laiks, bez nokrišņiem lietus veidā šis vējš var atnest arī sniegu. Tas kopsaimniecības laudim lika vēl ar lielāku sparū veikt pēdējo no ražas novākšanas darbiem

— lopbarības biešu nogādi uz glabātavām, arī otru svarīgāko uzdevumu — augsnes rudens aršanu.

Arājiem neiet viegli — zeme pārlieku piesūcināta ar ūdeni un ir vajadzīga liela prasme, pacietība, lai strādātu

uz vagas. Oktobra pēdējās dienās mūsu saimniecībā bija apvērsti 1416 hektāri rudens aruma, bet vajadzēja 1895 hektārus, tātad uzdevums bija izpildīts 75 procentu apmērā.

Augkopības sektoru skaitļumā stāvoklis bija šāds (pirmais skaitlis ir pēc plāna paredzētie rudens aruma hektāri, otrs — kas paveikts). Tātad:

2. sektors: 265—219—85%,
4. sektors: 440—298—66%,
5. sektors: 272—190—70%,
kopā I ražošanas iecirknī: 975—698—72%.

1. sektors: 283—142—50%,
3. sektors: 168—128—76%,
6. sektors: 469—448—96%,
kopā II ražošanas iecirknī: 920—718—78%.

Novembra pirmajās dienās darbs mazliet pavirzījies uz priekšu, taču darāmā vēl daudz. Jāpacenšas, lai līdz tam, kad sals sakals zemi, viss rudens arums būtu apvērsts!

Ielikti pamati kinonamam

Riebiņu iedzīvotāji vēl nav aizmirsuši ciemata centrā, izpildkomitejai kaimiņos, veco pirmskara gadu mājelī, kurā kādu laiku bija iekārtots sadzīves pakalpojumu kombināta pieņemšanas punkts. Šogad savu mūžu nokalpojušo ēku nojauca. Pirms pusotras nedēļas tur sāka rosināt spēcīga tehnika — autoceltnis, buldozers, ekskavators, kravas automašīnas.

Ko te tagad cels? — ciemata laudis grib zināt. Atbilde ir daudzsoļoša: jaunu, modernu kinoteātri ar 200 vietām. Projektu izstrādājis agrofirmas projektēšanas un konstruktora birojs. Ekā būs ne tikai kinozāle un citas kino demonstrēšanai obligātās telpas, bet arī neliela kafetērija.

Kinoteātra celtniecība uzticēta Grigorija Medvedeva brigādei, kas vēl nekik sen no deva ekspluatācijā kartupeļu noliktavu Aizupiešos un nupat — minerālmēslu noliktavu Pieniņos.

Iecirkņa priekšnieka Jevģenija Jefimova vadītajiem celtniekiem daudz darba vēl arī citos objektos Riebiņos: jā-dabū zem jumta ambulances ēka, jāpabeidz likt pamati autobūvei Zasekos un jāturpina 32 dzīvokļu mājas celtniecība.

M. AUSTRUMA

Riebiņieši — piektie

Aizvadītajā sestdienā pirmoreiz Preiļu rajonā notika pašvaldību sporta sacensības novusā, galdā tenisā, šahā un dambretē.

«Veselā miesā mājā vesels gars», tā atklāšanas parādē, sveicot sacensību dalībniekus, teica rajona Tautas deputātu padomes priekšsēdētājs Ilgvars Muzikants un izsacīja pārliecību, ka šī pirmā sportiskā spēku pārbaude rajona un pagasta deputātu un izpildkomiteju darbinieku starpā veicinās biedrību attiecību iedibināšanos un liks pamatus jaunai noderīgai tradīcijai.

Sacensības diemžēl nepiedalījās komandas no itin visām 20 tautas deputātu padomēm.

Riebiņieši gan neizpalika ar sporta metodiski deputāti Jāni Belousovu, izpildkomitejas priekšsēdētāju Ainu Tumašovu un padomes priekšsēdētāju Zoju Agafonovu priekšgalā. No lauku pagastu komandām viņus apsteidza tikai vārkavieši, un mūsu fizkultūrieši palika piektajā vietā, palīdzot sev priekšā arī līvēniešus, Preiļu rajona un pilsētas pašvaldību pārstāvjus.

M. GEKIŠA

Par laikraksta balvām

Piemīnas veltēs par godalgotajām vietām, goda un pateicības raksti — pie tā visa jau pierasts. Bet vispār sporta draugi, laikam gan, ne tikai to dēļ stājas uz starta līnijas, ne tikai to iedvesmoti cīnās par tiesībām ieņemt kādu vietu uz goda pjedestāla, bet drīzāk jau tālab, lai pārbaudītu un parādītu savus spēkus. Tomēr, pagājušo sestdien bija vērts mēroties spēkiem tieši balvas dēļ — par pirmo vietu pienācās torte, par divām nākamajām — dažādas zeifra kārbas, bet vēl nākošajam trim — šo sacensību sponsora, rajona

laikraksta «Novadnieks» piemiņas vimpeli.

Šajās skriešanas sacensībās par rajona laikraksta balvām piedalījās vairāk par trim simtiem skolu pārstāvju, tajā skaitā arī Riebiņu vidusskola, uz goda pjedestāla bija tiesības nostāties arī tās pārstāvjiem. Sacensības ritēja pēc vecuma grupām, bija arī ģimēnu.

Laika apstākļi todien iegrozījās labvēlīgi, tā rudens diena Preiļu parkā deva daudz labuma dalībniekiem.

Attēlā: laikraksta piemiņas vimpelis.

PANORĀMA

Kas traucē melioratoriem

Kādreiz apsoltajām saviem lasītājiem darīt zināmas agrofirmas inženiera melioratora JĀZEPA ZALĀNA domas par meliorācijas darba problēmām. Lai neiznāktu, ka taisnība sakāmvārdam «Solīts makā nekā krīt», šajās dienās uzaicinājām viņu uz nelielu sarunu. Jāzeps Zalāns meliorācijā orientējas visos darbu līmeņos: pirms vairākiem gadiem sāka kā palīgstrādnieks, tad iestājās Republikāniskajā neklāties lauksaimniecības tehnikumā, apguva nepieciešamās zināšanas un kļuva par vidējā posma speciālistu — vadīja drenu licēju brigādi, bija darbu vadītājs rajona meliorācijas pārvietojamajā mehanizētājā kolonnā. PMK viņš nostrādāja divpadsmit gadus, no turienes tika uzaicināts darboties «Sarkano Oktobri». Pašlaik viņa pārziņā ir visi kopsaimniecības meliorācijas darbi un četru silvēku liela brigāde šo darbu veikšanai.

— Šī bija ļoti grūta vasara visiem Latgales lauksaimniecības darbiniekiem. Taču sevišķi sarežģīta tā droši vien bija melioratoriem, kuru uzdevums Latvijas apstākļos pārsvārtu ir un paliek cīņa pret pārmerīgu mitrumu, ar kuru daba šogad bija sevišķi devīga, — tā iesāku mūsu sarunu.

Jā, tā ir gan. Istenībā par normālu, plānveidīgu darbu šajā sezonā nemaz nevaram runāt. Visu laiku darbojamies kā tāda «ugunsdzēsēju» komanda — gājām turp, kur ūdens, kā mēdz teikt, jau smēlās mutē. Turklāt jāteic, ka arī «komanda» šādos apstākļos skaita ziņā bija galīgi nepietiekama. Meliorācijas sistēmas mūsu laukos pārsvārā jau ir samērā nolietotas — pirmais objekts tika nodots ekspluatā-

cijā pirms trīsdesmit gadiem. Šie pirmie meliorētie lauki prasa rekonstrukciju, bet tā bieži vien ir vēl sarežģītāka nekā jaunu objektu izbūve. Pavisam kopsaimniecībā nomeliorēti 5050 hektāri zemes — 72 procenti no visas lauksaimnieciski izmantojamās. Turklāt, šajā pusē ir ļoti sarežģīts reljefs — kalni, lejas...

— Reljevu izmainīt, protams, nav mums vairs neattiecas. Nav, droši vien, arī vēlams. Melioratori jau tāpat vienmēr uzskatīti par dzimtas zemes skaituma postītājiem. Par neizteiksmīgiem novadgrāvjiem pārvērstas gleznainas upītes, nocirsti ozoli...

— Pašlaik gan tāda kritika uz mums vairs neattiecas. Varu teikt, ka es savā melioratoru mūžā neesmu nocirtis nevienu lielu ozolu. Tiesi otrādi — lauku krāšņumam esam atstājuši pa kādam tobrīd vēl pastājam ozoliņam. Un nu ar prieku redzu, ka no tiem izauguši tādi dziži skaistūļi, ka nenoskatīties. Tāpat arī nelieļajām upītēm tagad tikai padziļinām gultni, bet necenšamies tās iztaisnot. Atstājam nenosusinātus arī nelielus purvīnus. Viss ir saistīts ar visu, un viņa ierakstāšanās dabas procesos izpēstā šo saistību, nodarot vairāk jaunuma nekā labuma.

— Atvainojos, ka jūs pārtraucu ar savu repliku. Jūs sākt stāstīt par to, kas melioratoriem agrofirmā traucē strādāt efektīvi. Tie, protams, nav tikai laika apstākļi un reljefs...

Jā, es jau sāku runāt par to, ko viegli vārdē pārveidot, uzlabot tepat uz vietas — palielināt meliorācijas brigādi vismaz līdz desmit cilvēkiem, lai varētu normāli strādāt viena daudzkausu ekskavatora apkalpe. Kamēr šāda nodrošinājuma nebūs, kārtīgs darbs nesanāks,

tikai tāda raustīšanās no vienas vietas uz otru. Salīdzinājumam pastāstīšu, ka, piemēram, agrofirmā «Kekava», kur meliorēti tikai 3000 hektāru zemes, tos apkalpo piecdesmit melioratori.

Jāteic, ka pastāv arī no mums neatkarīgas grūtības — liela nenoteiktība, kas meliorācijas darbu organizācijā šobrīd valda visā republikā. Nav nekādas skaidrības nedz par finansēm, nedz materiāliem. Istenībā viss ir aizlaists pašplūsmā. Jācer, ka tās ir pārejas perioda grūtības.

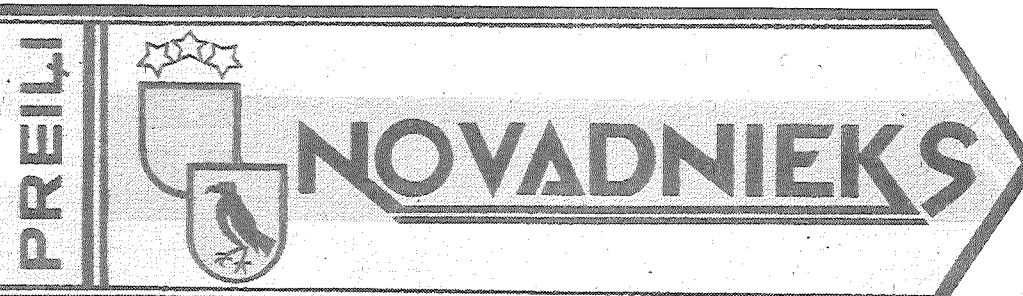
— Tagad daudz runā par to, ka lielākā ieinteresētībā, labākā darbu organizācijā daudz varētu palīdzēt īpašuma privatizācija. Manuprāt, cilvēki pārāk pieraduši, ka viņiem visu sagādās, iedalīs, pievedīs. Citiem vārdiem sakot, mēs attīstītajā sociālismā «dzīvojam gan nelāgi, toties viegli. Vai jūms negribētos «nolikt savas vieglās dienas» un pašam kļūt par kāda meliorācijas uzņēmuma vadītāju!

— Jāskatās, kāds būs likums par uzņēmējdarbību. Domāju, ka daudzas apgādes problēmas patiešām atrisinātos daudz ātrāk, ja, teiksim, drenu fabrikas būtu privatīpašums. Tomēr pagaidām arī šajā privatizācijas lietā vēl ir pārāk daudz nezināmo. Tāpēc lai jūsu jautājumus šobrīd paliek bez atbildes.

— Un tomēr — ja nu jūs atvērtu savu privātuzņēmumu, kurus no pašlaik brigādē strādājošiem melioratoriem pieņemtu pie sevis darbā?

— Ar atplestām rokām — Vladimiru Givoinu, arī Valerjanu Pastaru. Attiecībā uz pārējiem teikšu tā — paskatītos, kāds būtu darbaspēka piedāvājums, kāda izvēle.

— Paldies par sarunu. Intervēja L. LAUCE

Par ko šalci, zaļais draugs?

Vairs nav zaļais, ne arī vairs dzeltenais — ir pazaudējis krāsu spozmi mežs, gatavojas nogrimt baltajā ziemas klusumā. Putni to ir atstājuši. Ne visi, bet tie, kas agrī no rīta modināja ar savu čalošanu un dziesmām, palikuši tikai klusētāji, aizņemti savās rūpēs. Sačīsim, dzenis, kuram, kā stāsta tautas dziesma, balss neskan tādēļ, ka «prauli vien vēderā» — ar knābi izklauvē koka stumbru un vērtīgu aci raugās, vai nav izdevies vēl ko iztraucēt. Dzīve mežā turpinās, bet ne vairs tik krāšņā, acīs krītošā, kāda tā bija pavasarī, vasarā vai rudenī. Nočaukst lapās kāda manīga zvērīņa soļi, kurš tik brīnišķīgi prot slēpties, kaut kur vīrs galvas nošmākstina vāvere un, spēlējoties ar tevi, nomet zemē ciekuru.

Rudens vēja spēcīgajos pūtiņos dobjī šalci kailie lapu koku zari, vēl noslēpumaināk un smagāk tiem atsaucas egļu un priežu zari. Kad tāds vējš staigā pa koku galotnēm, gaidi nokrišņus.

Vēl pavīsam nesen te viss laistījās rudens spožajā ietērpā — dzeltenos svārkos lepojās bērzi, dzeltenīti bija nez no kurienes ienestie mazīgie ozoliņi un kļaviņas, savā ietērpā bija arī novītušā zāle, kurā valgas cepurītes kairinoši rādītāji bija izbāzušas sēnes, un, visu to redzot, pat apnicīgi lietainā laikā likās, ka mežs ir pilns ar sauli. Tagad šī spozme apdzīsusi, no biežām pretī dves frūdu smārdi, viss aptumsis, pārklājies ar tādām kā gļotām.

Mežs tādā neizskatīgā tērpā gatavojas saņemt gaidīto viesņu ziemu, lai atkal nēsātu tās svinīgos baltos kamzoļus, lai uz katra zariņā, katras skuja un zāles stiebra uzņemtu sudrabotās sarmas mežģīnes. Lai zem tādū vieglu pūciņu, kas nāk no debesīm, svara zemu noliekto egļu zari, lai maza bērziņš, savos zaros uzņēmis tik šo pūku, ka vairs nav spēka noturēt, slaidi noliekto pār meža taku vai ceļu, pāri cilvēku izcirstai stīgai.

Skumji šalci mūsu zaļais draugs. Lai arī tas zaudējis visus savus rudens un vasaras tērpus, bet mums vienai ir zaļš. Un ne tikai tur, kur aug mūsu mūžam zaļās skaitules egles un priedes ar savām adatīnajām skuju lapām. Visur. Ar saules atgriešanos šajos stumbros atkal rītas sulās un nevaldāms spēks liks dzīvīgas un jaunās atvasas. Varbūt šajā smagajā rudens šalkoņā

ir skumjas par aizgājušo vasaru? Varbūt tur skan pārmetums tiem, kas nodarījis pāri? Lai arī varens ir mežs, stiprs un dzīvīgs, bet tomēr tam pāri var nodarīt katrs. Lūk, alnis apgrauzis mazās apstītes, nokodis jauno priedīšu svaigos dzinumus, lūk, rubenis apknābājis bērza pumpurus, te meža cūkbars izrakņājis klajumiņus... Bet tomēr vislielāko postu rada cilvēks, kas tagad garajos rudens un ziemas vakaros aukstumu gainās pie jauktas uguns pavadā savā mājā, kurš skaito koksnī pārvērtis logu rāmjos, par savu mājokļa durvīm, grīdu, par saimniecisku ēku... Nav iespējams visu uzskaitīt, kur tiek izmantoti kokmateriāli.

Mežam mūsu tautas saimniecībā ierādītā ļoti nozīmīga vieta. Tā arī mēdzam runāt, ka tas ir tautas bagātība, labāka atpūtas vieta. Bet vai saimnieciski izturamies pret to? Bet kur ir vēl tās bagātības, ko glabā šī lieliskā dabas nošķirtava? Sēnes, ogas, medniekiem — dažnedažādu zveru atrašanās vieta. Taču tie tā vai citādi netiek visiem. Jo taču ne katrs ir mednieks, un ne visi iet uz mežu lasīt ogas un sēnes. Bet malca vajadzīga visiem, kuri dzīvo tādās mītnēs, kur nav centrālās apkures, kokmateriāli ir vajadzīgi visur, arī tur, kur rindās stāv mūrētās daudzdzīvokļu un daudzstāvu kārbas ar logu rindām. Bez visa tā mežs mums ir arī liela daļa no eksporta ienākumiem.

Lai arī mežu mums nav maz, lai arī tos pastāvīgi atjaunojam un arī tie paši atjaunojas, taču mežu mums nepietiek. Kopsaimniecībā «Sarkanais Oktobris» šo platību ir ap diviem tūkstošiem hektāru, bet nebūtu par skādi, ja būtu vairāk. Katru gadu izcērtam pa desmit hektāriem, apmēram septiņu hektāru kopplatībā tiek veiktas skrajcirtes, kas dod ap diviem tūkstošiem kubikmetru lietkoksnis un malķas kolhozam un kolhozniekiem.

Saskaņā ar plānu, lai kompensētu vajadzības pēc koksnis, lai savus mežus saglabātu un arī turpmāk no tiem varētu ņemt tikpat, mums katru gadu jāapmežo pa 19 hektāriem. Taču, diemžēl, šis rādītājs gadu no gada paliek nesasniedzams. Piemēram, šogad izdevās iestādīt tikai divpadsmit hektārus jaunu mežu. Galvenais iemesls — grūtības apstādāmo platību sagatavošanā. Vajadzīgas un piemērotas tehnikas nav mums ne pašu

saimniecībā, ne mežniecībā. Tas atkal, savukārt, iespējams arī turpmāko notikumu attīstību — stādīni slikti ieaug, sevišķi, ja gadās tik sauss pavasaris, kā bija šogad. Mums nav tās tehnikas arī kultūru turpmākajai kopšanai, tādās iegādei ir vajadzīga valūta, kuras nav. Tātad, viss jādara ir ar rokām un laikā, kad roku darbs ir liels deficīts.

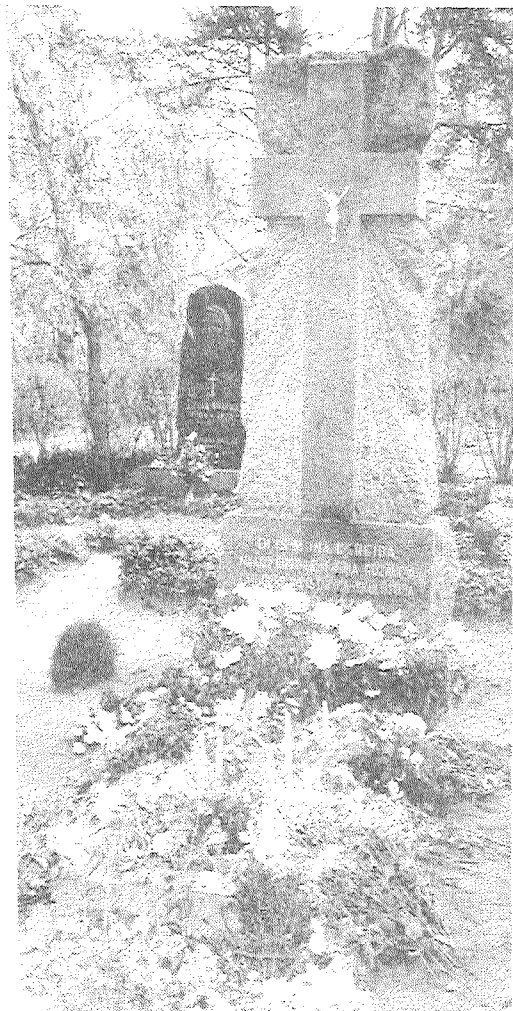
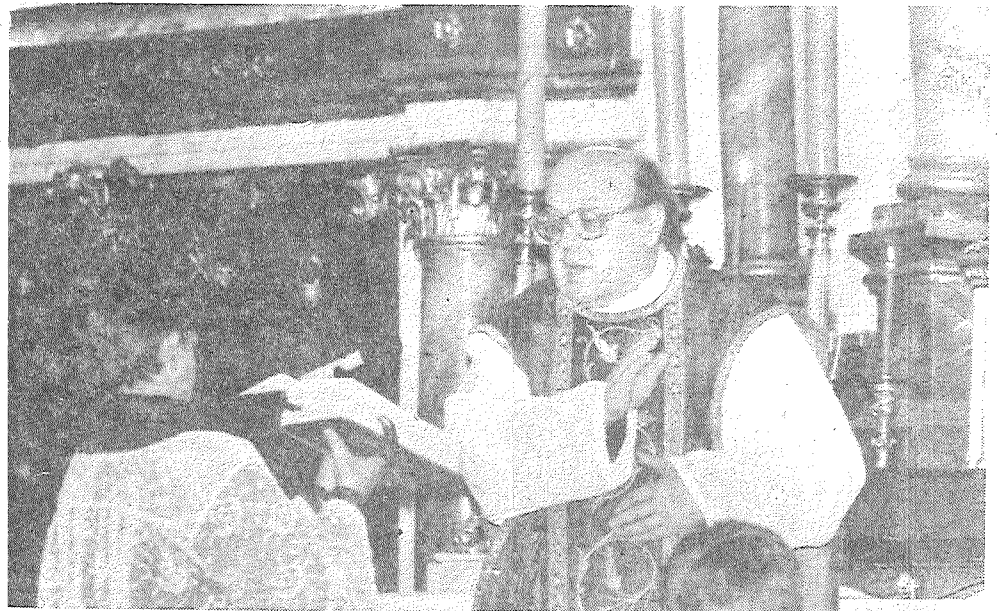
Cik jāpieliek darba, cik vajadzīgs laika, lai koks varētu izaugt! Jāpaiet ne gadam un ne diviem, bet cilvēki savā lielākajā vairākumā ar to nerēķinās. Viss sākas jau mežu izstrādēs, kam it kā vajadzētu dot labumu. Parasti tiek pielietota smagā tehnika — freilēšanas traktori un citas mašīnas, ar tiem tiek izjaukta un sabojāta augsnes struktūra, kas izveidojusies mežā, īpaši, ja runājam par kailcirtēm. Vēl jāunāk ir skrajcirtēs, kad tiek bojātas gan saknes, gan paši koki. To visu mēs saprotam, bet vienlīdz esam spiesti rīkoties tikai tā, jo zirgs taču ir aizgājis ne tikai no laukiem vien, bet ir prom arī no meža.

Sarūgtina tas, ka mums visapkārt tik daudz neapzinīgu cilvēku, kuri mežus pārvērš par izgāztuvēm. Visi mēs zinām, cik skaisti bija tie meži,

kas atrodas netālu no saimniecības ciemata, kas ir pie Preiļiem — Sprindžu, Pivovaru un citi masīvi, bet kādi tie izskatās tagad. Attālus jau arī nevar glābt no pielūzņošanas mūsu automobilizācijas laikmetā. Šie mūsu dabas stūrīši, šīs apkaimes teritoriju plaušas dabai gluži vai radīti, lai cilvēkam būtu, kur atpūsties, paelpot svaigu, ārstniecisku gaisu, paklaustīties puķu dziesmas. Bet, kāda var būt pastaiga gar grūžu, netīrumu, sadzīves atkritumu un visādām citādām kaudzēm. Pie tā visvairāk vainīgi tie, kam ir iespēja strādāt ar automobiļiem un traktoriem. Tiem nieks vien ir atkritumu kravu izgāzīt uz skaista meža celiņa, pabraukāties pa jauno, tievo un trauslo kociņu stādījumiem...

Ļoti gribētos, lai kāds tā nopietnāk ieklausītos meža saimnieku lūgumos: saudzējiet savu zaļo draugu, cita tādā vairs nebūs... Un vai ne par to šajās rudens dienās, ziemas aukstuma nojausmās, tik grūtsirdīgi šalci meži?

I. STARIČENOKS,
kolhoza «Sarkanais Oktobris» mežsargs

Pedagoģes un rakstnieces piemināi

Aizvadītā svētdiena Aglonā bija veltīta Naaimzērstelei. Pazīstamo skolotāju un bērnu rakstnieci Rozāliju Tabini godināt bija ieradusies pārstāvji no Bērzgales pagasta (jubilāres dzimtenes), no Aulejas, kur viņa bija strādājusi vairākus gadus, no tuvākas un tālākas apkaimes.

Simtgadniecei veltīto aizlūgumu Aglonā bazilikā noturēja Jelgavas draudzes dekāns Alberts Buliņš, pie dzejnieces kapa runāja Daugavpils un Krāslavas dekāni Aleksandrs Madelāns un Jāzeps Lapkovskis, kapa pieminēkli ievērtēja Aglonas dekāns Pēteris Onculis.

Tautas namā bija skatāma Preiļu vēstures un lietiskās mākslas muzeja sarūpētā jubilejas izstāde. Vakara vadītāja Janīna Streiče, līdzekojot Tabines bijušo skolēnu un laikabiedru atmiņu stāstījumu, iepazīstināja ar jubilāres dzīvi un literāro darbību. Aglonas skolēn-skandēja Naaimzērsteles dzejas rindas. Neatsverams visu šīs dienas norišu dalībnieks bija jauniešu koris «Māra».

V. RADIS

Attālos: dievkalpojumu Aglonas bazilikā notur Jelgavas katoļu draudzes dekāns Alberts Buliņš;

sēru mirkli pie Naaimzērsteles kapa; vienkāršs un majestātisks ir pieminēklis uz dzejnieces kapa.

J. Zandes foto

Pirmā Latgalē

Apritēja 80 gadu, kopš Rēzeknē notika pirmā Latgales zemkopības, rūpniecības un amatniecības izstāde. To rīkoja no 1910. gadā no 5. līdz 9. septembrim gleznainajā pilskalnā Latgales zemkopības biedrība kopā ar Latvijas lauksaimniecības ekonomisko sabiedrību un Rēzeknes zemkopības biedrību. Plašā programma un eksponātu klāsts toreiz visai sabiedrībai parādīja zemkopības un rūpniecības stāvokli novadā — Rēzeknes, Ludzas, Daugavpils un arī Sebežas apriņķos.

Tuvāki paskaidrojumi, kā ga-

tavojama izstāde, jau laikus bija publicēti, vai ikkatrā avīzes «Dryva» numurā un eksponāti aplūda no malu malām — interese par izstādi nerimās visattālākajos nostūros. Šis pasākums bija jauns, tādēļ pulcināja kuplu apmeklētāju skaitu — līdz 10 tūkstošiem cilvēku, kas provinciālajai pilsetīnai bija visai rets gadījums. Un publikai rīkotāji nelika vilties, kaut gan daudzi tā arī nesaprata šīs jaunās parādības īsto nozīmi.

Plaši tika demonstrēti zemkopības, pļavkopības, augļu un sakņu dārzu, lopkopības,

biškopības ražojumi, lopi un mājas putni, zveja un zivkopība, pat vīna darinājumi no vietējiem augļiem. Publika nobrīnījās vien par tīrumā izaudzētajiem milzīgajiem runkļiem, burkāniem, kāpostgalvām, bietēm. 45 zirgi, 35 govis, 15 cūkas — vairums apmeklētāju savu mūžu nebija vienuviet skatījuši tādu lopu skaitu.

Rūpniecību pārstāvēja zemkopības mašīnas un rīki, mašīnas zemkopības produkcijas, piena produkcijas, augļu un sakņu dārzu apstrādei, mākslīgā mēsli, būvmateriāli un būvmašīnas. Redzama vieta bija ierādīta ugunsdrošai būvniecībai. Īpaši daudz lauzu pulcējās pie kulināras, kura ar dāmpja spēku ne tikai kūla, bet arī vērtīga un tīrīga grau-

pus. Apmeklētāji varēja apskatīt daudzveidīgos galdnieku, kailēļu, aīslēdznieku, podnieku, ratu meistaru, mucu taisītāju ražojumus, sieviešu rokdarbus — izšuvumus, izgriezumus, audumus un citus izstrādājumus.

Zintību nodaļā tika demonstrēta literatūra, mācību līdzekļi, visādas kolekcijas, modeļi, plāni, zīmējumi, tabulas un materiālu paraugi.

Ārpus konkursa pieņēma visus priekšmetus, kas nebija uzskaitīti izstādes programmā.

Izstādē netrūka arī vidzemnieku un kurzemnieku ar saviem dažnedažādiem ražojumiem. Bet Latvijas lauksaimniecības ekonomikas sabiedrība un Baltijas lauksaimniecības centrālā biedrība de-

monstrēja savas mašīnas. Tās uz Rēzekni bija atsūtījušas arī savus lektoros ar priekšlasījumiem. Bagātīgo mākslīgo mēslu paraugu kolekciju pēc izstādes rīdnieki uzdevināja Latgales muzejam.

Labāko eksponātu saimniecīkiem bija paredzētas godalgas, medaļas, diplomu. Tā lielo zelta medaļu piešķīra monsinjoram Nikodemam Rancānam, jo viņš bija ne tikai sarakstījis visai populāras grāmatas «Augļu dārzs», «Sakņu dārzs» un citas, bet, ar savu priekšzīmī audzinot tautu, izstādītājs arī paša rokām izaudzējis lielos augļus un saknes.

Izstādes laikā notika vairākas teātra izrādes. Aktieru

lomas ar lieliem panākumiem izpildīja latgaliešu dialektā jaunatnes pulciņa aktieri, kas bija ieradusies no pašas Pēterpils. Latviešu koris tautas tērpos skandēja tautas dziesmas, bet noslēgumā nodziedāja lūgsmu «Dievs, svētī Latviju», kaut arī toreiz vēl bija krievu laiks.

Izstāde parādīja Latgales zemnieka varēšanu, kļuva par savdabīgu zemkopības skolu. Tā deva daudz jaunu iespāidū dzīves celšanai panīkūšās saimniecībās. Tauta bija sākusi domāt par savas dzīves grūto apstākļu uzlabošanu. Pienāca laiks nopietnai darībai.

Viktors TROJANOVSKIS,
Ludzā

«JAUNĀIS CELŠ»

Lobreit Latgola

NŪVODA LITERATU APVĪNEIBA

N 14

Naaizmērstulei — 100

Nūbeigums. Sākums īpriekšējā numurā.

3. Lela dzimtinie mīlesteiba. Tei vārojama vusūs vēsturiskūs stōstūs, kas sacerēti dažaidūs laikūs, pīmāram, «Leigū naktī», «Kai beja senōk», «Zivilla» un cytūs.

Stōstā «Kai beja senōk» losom par kaidu pōrtykušu samintku Jōni un jō audzumeitu Lileiti. Jōns jai stōstā, cik daudz spaidu pīdzeivōjuse kōdreiz breivō latvīšu tautā no vōcu brunintim un pūlu panim. Jys pats vēļ pīdzeivōjis dzymtbyušonas vai tai sauktās «prigonu» laiku spaidus. Tagad dzimtaine breiva un byus laimeiga nōkūtne. Tuvojūtis naspākam un nōves dīnai, nūvēleļ, lai jō meilules Lileites sirdī arvin lismoj mīlesteibas guņs uz tāvu zemi, sovu tautu un volūdu, spors ceinēts par gaisōku tautas nōkūtni. Audzūtāva nūvēlējums rūn dziju atbolsu meitines sirdī. Ar osorom acīs jei aplīcynojo:

«Dzedzeit, es mīloju sovu volūdu un vysu, kas ir Latvijā!»

Garokā vēsturiskā teikā nu latvīšu un lītovīšu pagōtnes «Zivilla» losom, ka kaida Rāmasvas svētneicas vādelote Zivilla, latvīšu un lītuvīšu apvīnōtūs cilšu vodūņa meita un svētneicas golvonō prīstera (krīva) brōļa meita ir nasuse sevi par uperi, lai glōbtu sovu tautu no kara pūsta un izlaupeišonas.

Dzimtinie mīlesteiba Naaizmērstules dorbūs nav kas navīn nūšķērts par sevi. Taida ir dzeives elpa un dzeives jāga: meilōļ Dīvu, meilōļ vacōkūs, meilōļ jtvōkūs un tēvijū. Naaizmērstules dzimtaine ir zeme, ļauds, tūs tradīcijas, volūda un tīzeiba, kū mōte taulkējuse jau pi šyupeļā. Tōdeļ dzimtini atstōt ir grāks, bet jū nūsmōdēt ir nūzītums.

4. Bez patriotiskim momentim Naaizmērstules dorbūs lelu vītu tjam rakstura audzynōšona un kristeigōs piļneibas meklēšona. Ar tū mēs asom nūnōkusi pi pādeļē jō līveranō punkta Naaizmērstules gītonarāj dar-

beibā. Tyvōkō mīlesteiba, uzperēšonōs vōjōkō lobā, paklauseiba vacōkim, pašaidzīzeiba, dorba mīlesteiba — tī ir golvonōt mīlotei Naaizmērstules dorbūs jaunōtnei.

Te jōpīzeimej, ka jōs dorbi, taipat kai tautas poezija, nav dūmōti tikai bārnim, bet vysim. lkvīnam jaunōtnes rakstnikam vyspyrms ir jōbyut rakstnikam vysim un tikai pēc tam var kļyt par rakstniku jaunōtnei. Tai tys ir ar Naaizmērstuli. Jei roksta vysim, bet pīmārojas jaunōtnei. Jōs dvēseles sylvuma un līryski gleznainō tālojuma veids ir tys, kas mat tyftu uz bārnū sirdim.

Naaizmērstule gryb jaunōtnei dūt sovu kristeigū pasaulā uzskotu, tīpaizeistynōt ar sovu tāvu tāvu kristeigōm tradīcijom un tīvadēt kristeigū cylvāku izpratnī. Kristeigōs piļneibas meklēšona ir internacionāla, tōpēc Naaizmērstule daudz trūsnyōjumu un aizgyvumu sajeme svešvolūdōs, bet jōs tālōjumi kļyust vīteji, tgyust vīteju koloritu un papyldynōj senču kristeigūs tradīciju pyuru. Vysi Naaizmērstules tālōtī bārnī un pīauguši cenšās pēc goreigas piļneibas, nāmeklejt gūdu, kļyust par varūnim, cenšās paleidzēt, kam paleidzeiba vajadzēja. Pōri ikdīnai rakst-

neica stōda mjužeibu, pōri materialajam — goru, pōri personeigajam — sabtdryskū. Todeļ jōs ļauds ir sabtdryski, ir altruisti, ir apgorōti pīnōkuma pildeitōji, kas jūs nu vīnkōrym dorba dareitōjim paceļ pōri vysam un veidoj varūņus. Naaizmērstules laime nav montā, bet pīnōkuma pildeišonā. Monta un tureiba — tikai leidzekļi augstōka mērka sašnēgšonai. Bet ari te autorei tīpatneja pīteja: nabogs arvin vysmeilōks kai bogōtais. Pīmāram, stōstā «Molkas cērtājs» (krōjumā «Dīva dōrza pučeites») naboga strōdnīks var daleitīs ar vysim, bet, tikleidz laime jū pōrvārtuse par bogōtas piļs tīpašniku, jys ir kurls un naredzeigs pret cīteju praseibom. Tagad jys sovā montā naspēj daleitīs ar tīrykumcītejim, bet jū nūdorbynojo jautōjums: kur paliks monta pēc munas nōves? Tys jū dora laimeigu, un jys lyudz Laimu, lai tei jū padora laimeigu. Laima tū izdora ari — un jys otlōjumi kļyust vīteji, tgyust vīteju koloritu un papyldynōj senču kristeigūs tradīciju pyuru.

Ir daudz stōstu, kurūs Naaizmērstule cylvdynōj centeibu, vīnkōrseibu un sirds skaidreibu. Bet jei nav slydynōtōja, moralizētoja. Ari Naaizmērstule

le ir personeiba, kam vōrdi un dorbi ir vīns. Varbyut, daudzim laseitōjim jōs lelō religiozītole tīkās nasaprūtama, «namoderna». Bet tys līcynojo: taida beja Naaizmērstules gora pasaulē un jai sovā laikā Latgola beja daudz vairōk laseitōju kai cīym rakstnikim ar cylvādu pasaulā skatējumū.

Naaizmērstule ir lela mōkslineica. Jai ir sovs skatējums sova pōrlīceiba, sova tālōšonas mōksla. Jōs skatējums ir sylvts un saulains. Jōs tālōtī vēji, soltums un ļaunums nav osi, nav iznycynūši, nav napōrvārami. Tī laseitōju gon aizkustynojo, bet nadzan izmysumā, bezceiteiba, jo pōri vysam stōv augstōkō gōdeiba, kas bōriņam un cītejam atfūd jō dzeives laimi un taisneibu pat tod, kod līkās, ka vōjīm cylvāka spēkim ir jōsalyust (pīmāram, «Zīmas-svātiku teika»).

Naaizmērstules tālōjums ir vīnkōrs. Ir tīsa, jai tīrykst dziļu rakstura studeju, ari plašōku vides tālōjumu, tūmar jōs ļauds ir pazeistami jau nu pyrmō ocu uzmetīņā. Tī ir myusu tautas kauls un myusu tautas mīsa, un myusu tautas gora pasaulē, kū tālōj rakstneica. Jōs tālōjuma ir svešs kotrs augstais styls, bet tūmar stōstējumam nā tīrykst volūdās dzījuma, jai ir

vīgly plyustūs, vīnkōrs, bet gleznains tālōjums. Dūmu ryfums pasaulā skatējumū, tematiku un dorbu apdari jei ir tei latgaliskōkō rakstneica, un vīneigō kai latgalu, tai ari vysā latvīšu literatūrā. Jōsoka vēļ vairōk — jei ir palykuse par sevis atzīnāju ari tod, kod, leidzeigi jōs drāmom par pyrmskristeigajīm laikim, ari pošai beja jōizvālas ērkškināis ceļš leidz nōvei.

Nūslādzūt rokstu par Naaizmērstuli, jōsoka, ka ar sovu pasaulā skatējumū, tematiku un dorbu apdari jei ir tei latgaliskōkō rakstneica, un vīneigō kai latgalu, tai ari vysā latvīšu literatūrā. Jōsoka vēļ vairōk — jei ir palykuse par sevis atzīnāju ari tod, kod, leidzeigi jōs drāmom par pyrmskristeigajīm laikim, ari pošai beja jōizvālas ērkškināis ceļš leidz nōvei.

Ar tū jei ir vīna nu lelōkaiōm persuneibom, sovu vōrdu un pōrlīceibas aplīcynōtōjom pasaulī.

Pēc M. Bukša «Latgalu literatūras vēsture» materialym (543.—550. lpp) apkōpōja A. Budže.

Ontons Kūkojs

Byut latgalītei — slaukt gūves, dzert pīnu, grobt sīnu, vest pyunī; un kod uz blōca kaida devēja sokumi palīk, saukt: — Kōp pats un nūnes jūs leļā!

un kod ar audaklym teine, kumūde pylnas — kai storp cytu atdarēt vōrtus, tautas lai pogolmu pīskandynojo!

Byut latgalītei — tīrykst dīnu cept maizi, tīrykst nakšu slēpt raizis; Vin kod reitavējs sōc ar austreņu kaitēt — likt lai šyupeļi tīkar nōkomō auklēišonai.

Byut latgalītei — cērpt vūskas, kōrst vīlnu, vērpt dzeji, vērt šķitā;

Pa slepenom tacenom

Latgalīšu rokstu aizlīguma laikā ōrēmēs vairōkōrt pōrdrukōta vysnapīcīšamōkō «Piļneiga grōmotā lyugšonu» — Karalaučūs, Krakovā, Tilzeitē, Helsinkūs. Ar kotru jaunu tīpīdumu volūdu arvin, vairōk sabūjōja, dažas vītas beja tai sakrūplōtas, kā nabeja saprūtamas.

Kas par šīm jaunizdavumim ryupejōs? Nīvīnš, ari latgalīšu bazneickungi, atstōdami sū lītu... Dagdas ebrejam Zelikam Garnecam, kas ar grōmotu apgōdōšonu un kontrabandu turklēt ari labi nūpeļēja.

Nūteiktas zīņas par Latgolas goreidzīceibas pīdāleišonūs nu cyturīnes tīvadamū rokstu sagōdōšonā ir vīn par tīm laikim, kod pi lītas kērās latvīši. Prāvests Mikelis Dukalskis un Sīmanis Tukišs 1894. godā paslapan braukuši uz Helsinkim, lai nūkōrtōtu grōmotas «Moceiba katolīszka un vajadzēigokas lyugšonas del kristeju lauzu» (214 lpp.) tīpīšonu. Ūtrs gadējums, kod jytama latvīša rūkas pīskōršonōs, ir brošureite «Izroksta lapenia», tīpīsta 1900. godā.

Krtvu policeja beja tīvārojuse, ka 1891. godā beigōs Krōslovas latvīšūs lelā skaitā izplateita lyugšonu grōmotā «Rožancs», tīpīsta 1857. godā Vīļņā. Pīkēra, ka grōmotu izploā Krōslovas ōrpusstāta bazneickungs Belinkovičs un grōmotu sējējs Soličs, bet pogostā — Viktorija Pipina, Ignats un Odums Vonogi. Pī Kolupes bazneicas tōs pōrdūšonā pōrsteidze S. Rogovskū, uzzyņoja, ka izploā Aglyunas klūsterī tīslūdžātāis bazneickungs Novakovskis. Preiļūs tyka nūtvarts A. Kurvelis. Tōlōkā nūskaidrōšonā at-saklōja, ka sū grōmotu, vairōkas reizes braukdamas, nu Vīļņas un Varšavas vedis tys pats Zeliks Garnecs, ka tū darējis ari Asūnes bazneickunga Sidlovskā uzdavuma, ka šōs grōmotas vedis Kalupes bazneickungam Andrzejevskim.

Vēļ tyka nūskaidrōts, ka tū izdavuse kaida nāatlautā brōliste, atroda grōmotā ari tōs statusus ar 15 punktiem. Tys varēja pamūdynōt, tīdzeivōtōjus dybnyōt taidas brōlistes,

gubernators uzdeve stingry raudzeitīs, lai tai nanūtyktu. Tūmar 1892. godā šaidas brōlistes tyka uzītas Asūnē, kur Dōrtas Zaices mōjā bejuši sapulcējušīs ap divdesmit cylvākim, atroda ari sū grōmōfū, brōlistes pīrkšgolā stōvēja Asūnes vikars Janovičs. Krōslovā taidu brōlisti vadējis Belinkovičs, tajā pīsdalējīs ari grafs E. Platers, jō mōsas Helena un Ludviga. Vēļōk brōlistes policijai izadēvas sadzeit ari Kalupē, Aglyunā un Nīdermuizā. Belinkoviču tīslūdžēja klūsterī, porejū lītas vylkōs ļūti ilgi.

Bejuse tīpīsta ari F. Trasona tulkōtō pūlu rakstnīka Antoneviča religisku apceru grōmotā tautai, vōkta nauda, par pošu tīpīšonu taipat ryupejīs Zeliks Garnecs, nu Tilzeites, kur tīpīsta, kontrabandā tīvasta Latvijā. Uzkreitūši tas, ka vacōkōm latgalīšu grōmotom nūplāstas tītuljōpas, lai nabyutu pīrōdējumu, kod un nu kurtnes nōk.

Attēlā: Zeliks Garnecs

Latgalīši Sibirijā

Ed. Kozlovskis

3. turpnyojums

Svešumā asūšajīm tautīšim sovus dorbūs vēļtējūši ari cyti autori. Tymā pulkā ir Jurs Pabērzs, kurš sacerējis šaidas vōrsmas:

DZĪSME SVEŠUMĀ

Tāvu zeme, mōmulēna, Tōli, tōli nu manis tu. Tōli tāva ustobēna Ar tū jumtu lōpeitu.

Svešumā es. Sveša mola, Sveša runa, sveši ļaud's. Škumem, ilgom nav te gola; Sirdī ryugtu sōp'u daudz.

Nav te brōļu, mōsu, rodu; Nav te tāva, māmeņas... Nadzeivōt vairs jaunūs godu, Zudā jaukōt dīneņas...

Iļkai sapnī pōrskrītīn dreizi Vacī laikī prōtā man;

Pamirdz vacī ļauktī breiži, Ausīs vacō dzīsmē skāņ.

Un maņ rōdōs tāva sāta, Plašais teirums, plaveņas, Mīžū dryva, tikkū sāta, Sadeigušas auzēnas.

Tōļōk kupla rudzu dryva, Zālās samta vōrpeņas, Zālō bērze, rudzīm tyva, Veituli un līpeņas,

Kļovi, ūzuli. Pa kūkim Puīnu dzīsmes nanūrymst. Tōļōk upe lūku — lūkim, Traukdamōs, storp krostīm tymst...

Rōdōs vyss, kas agrōk beja, Vyss, kas tur ir — Dzimtinē, Tys, kū sirds tur izbūdēja, Tys, kō nav maņ svešūtnē.

Sudīn myusu laseitōjim varim snīgt ari laikrokstā publicētō rokstā fotokopiju. Tyvōk par tū pastōsteišū vālōk. Turpnyojums sekos

Latgalīšu kolonijas Sibirijā

(Turpnyojums.)

Par lelōkū latgalīšu koloniju Sibirijā — Borokovka (Tomskas gub.) K. S. roksta: «Ka Borokovkas draudē atstārūn gōndreiz vīni tik katoli, par tū jōpateic kungam Borcham, nu kura vārda tyka nūsavītis pat apvysd. Tam kungam beja lela rūka tymā valdē, kura igitūs sadola uz dzeivōšonas vītu. Tys vysus katolus samīdne vīnā apgōbām. Sīrmeiga palīks pīdar ari bīg. Demikisam, Tomskas draudēs salimālikam, jō jys taipat, kai i tagadējā Borokovkas draudēs gona bīgs švarans latvīšus ir lasejūši un tagad lela kūrū un runoj jīm, ka turātūs sovas katolū tīceibas un latvīšu volūdās. — Šis Tomskas gubernāks katlēns ap lītu un Borokovkas gōndreiz pylns latvīšu. Na smīklam švārons pi Borokovkas bazneicas veiklupu salyka ap 4 tīrykstūs latvīšu. Brauce jī nu vynom molona, un tymšajīm mežu kaktēnim. Kad pyrmū vōkor pēc veiklupu švāronkōnas atlēķeivuseim latvīšu bārnus, kuri grībēja it pi grāku syndzeišonās, un jūs pēc pōrkatēju, tad vīpu skaitā beja tyvu pi 300»

Krōslavā (Krasnojarskas gub.) ir skaitā kuka bazneica, Vītebki kapleica. Šī cīmi atstārūn ļūti lelūs kolnūs, tys nu tō nabeļ. — Lauds te tagad palyka pīceigōki, jo dreizā laikā sagaida sev pastōveigu bazneickungu Uļicku, kas pēc tautēibas ir lelōs, latvīšūs mīļoj un spēj latvīšīm mōcēlīnās sacēt pi latvīski.»

peņej lveireibu, ka par jū līgōk parunēt. Vysu salimāniku te atstārūn 114 ļaužu 500 cyrvāku. Zemes vadēišona kōpeiga, zemes pūbeži ais sešom vōrtēm nu vīna gola leids ūtrām. Ir sova pīna fabrika un nu pīna gōndreiz tīk pōrdeitōji. Šolas vīdā izbyuvā vīta kuka bazneica. — Pēc dīvānōkōšonas, kura nūtyka bazneicēpā, Vēļōkpa nōsamete uz naktmōjōm pi vīna nu salimānikim, Savickā, bazneickungi pi cītim dīvim salimānikim, Jonitānu un Salimika. Veiklupa pīņemšona beja tīk sīrmeiga, ka līdneicēt osoras izsauce ari pi Veiklupa un go-reigim tīvīm. Šō cīms ļauds nu dzimtinē jys izbrankūši 14 godu tam atpakaļ.

Spokhā ari bazneicē tyka dōta latvīška mōceiba un dzidōtas latvīška dzimēna. «Latvītes, vysvātrōk nu Dobrynkna molas, ļūti skaitli škandynōja latvīška dzimēna. Latvīšu dzimēns atnese latvīšim lela slavi un pēc tōs dīnas, litypīnōšonas laikā, ko-tru dīnu pēc Veiklupa vājas dzidōja latvīši pa latvīšokam. Mōceibu latvīšu Spokhā vēļ nav, bet vajag cerēt, ka vīteļais baz-neickungs Bardovskis, kas latvīšūs mīļoj un uz jīm atstāns draudēigī, dreizā laikā isamōcēs sacēt ari latvīška mōceibas.»

Par Krōslav. (Mīnūšīnās apr.) ap-meklēšonu K. S. storp cytu, roksta: «Tei pīca palyka vēļ daudzī lelōks, kad izsēr-dā mani runojam latvīškū volūdū. Lauds apstōja myusu un kotvī beja naļi nu mums ysu naktī: vysi gōndreiz grībēja

paleidēt vakareņas vōreit. Vysi grībēja p-lakōpēt, vysi stēidēs tys par tū sovu grōmotā, sneibu izrōdeit. Uz reizi palyka ļaud. Vairōku atdzeivynōtī. Bet špōk ar tū sōcē. Jō e sirds ryugtum» izrōdeišona «sovu gora-gōndreiz tīrykumu apstōleišonā.» — «Šī lēna-kaš ir atbrankūši nu dzimtinē. vairōk nu deļ 10 godu tam atpakaļ, ir vysu darējūši, lai vīnim dūtu bazneicē, un tō vēļ leidz taid nabeja. Tagad jau jī ir izbyuvējis pīnōji un dīagon osaku kuka bazneicē un paši sovas kolnas samokšyūši bazneicas bērnus. Šō tōjam 4000 rublu. paši ir isokūši taid bazneickungu mōju, tūmar bazneicēnū mōjās had nav, tai nav — tīrykstī bazneicēnū go dōrī — Bazneickungas atbrēne reizi govā, bet nu, kad latvīšū mōceibas navar pasereit, samokšē mas ļautēni stōvējs ar tū sirds zīmēnykōt ka taidā grībējas pi jīm palikt un nu jōj ar a nabrakūt pījōm. Pavysam nasabrēne pīcas nu ka šī nabeļmeigi gōveigā zīņā, nazlēk pīnām, i raudējūši vīnu bazneickungu atturēt, ka nu šō tōjēt spyivnyus un ka tagad sīvīs ar tū mīnē nu rūnēs mani atstūrēt uz vīlas ar spalīšomus.» «Sasakereim vysas sīvīs un palīcēsim jī bazneickungu braukt pījōm ni par tū mīnē. Kas ryma, kas brutu bejis, jō es nabrakūt kartī izstōstējā, ka taidā mūdē jīm bazneicēnū mōjās sadabōt, ka lōbōk brūns, kad es varē tīvā! pats personeigi veiklupam likt orkā tīvā. Jys ir vajadzēibas, ka mīti jī paši sev ļaunumu izsēdēt daretī. — Cetrū dīnu laikā izstōdēja 900 cyrvāku — moca dala nu tīm beja taidā, ka krīvi, cyti vysi latvīši. — Kotru dīnu bazneicēnū mōcēibas, kas ļauds dīvā izbyuvē cynōja. Latvīška dzimēna, dzimēni ir dzidēts, tōs pīcynōja mani un līkai mōjās ap sirdī vairōk — nu anāka deļ ļaužu mōjā gu tīrykumu apmīrīnōšonas.»

(Turpnyojums nōk. numurā.)

S. KUZNECOVS

Četrkārtējs deputāts

4. turpinājums

5. «MOSU MELETIJS»

Meletiju Kalistratovu veiksmē pavadīja ne tikai politikā, liktenis viņam bija labvēlīgs arī ģimenes dzīvē: Meletijs bija mīlošs vīrs un tēvs. 20. gadu sākumā, jau iemantojis sabiedrībā zināmu svaru, viņš apprecējās ar Marfu Lebedevu — samērā bagātu vecāku meitu (viņas tēvam līdz revolūcijai piederēja pārslu — divi kuģi Daugavā). Tiesa, uz to laiku viņi jau bija zaudējuši daļu sava īpašuma. Tomēr Meletija sievass tēvs joprojām tikā uzskatīts

par turīgu cilvēku: viņam piederēja pirts stacijas laukumā un nekustamais īpašums pilsētā. Marfa jeb Mara, kā viņu biežāk sauca mājiņieki, bija beigusī ģimnāziju un ieguvusi skolotājas tiesības. 1927. gadā Kalistratovam piedzima dēls Glebs, pēc dažiem gadiem vēl otrs — Aleksejs. Kalistratovs sievu ļoti mīlēja un tāpēc, kā visi sprieda, visādi lutināja.

M. Kalistratova politiskie priekinieki — kā labējie, tā arī kreisie — ne vienreiz vien apgalvoja, ka viņš esot visai bagāts cilvēks — namīpašnieks, turklāt viņam piederot pirts, viņš nodarbojoties ar tirdzniecību. Taču tas bija acīmredzams pārspīlējums. No

nekustamā īpašuma viņa ģimenei pilnībā piederēja tikai divstāvu mājas nams Nometņu ielā Gajokā, tas bija sievai līdzī pūrā. Pašam Kalistratovam nekad nebija bijis nekādu citu ienākumu avotu kā tikai skolotāja vai deputāta alga. Daudzi viņa kolēģi Saeimā bija nodrošināti nesalīdzināmi labāk.

Tāpat Kalistratovu ģimenes ienākumu pamatā bija viņa pieklājīgā alga un vēlāk soti ikmēneša pensija — 600 latu (lai nopelnītu tādu naudu, ierindas cilvēkam vajadzēja strādāt pusgadu). Šāda pensija viņam pienācās kā deputātam, kurš desmit gadus pēc kārtas bija ievēlēts parlamentā. Šī nauda ģimenei deva iespēju glīti iekārtot dzīvokli Rīgā, turēt tur kalponi (tiesa gan, tikai vienu — tā bija mājamkalpotāja Miļa), aizņemt pašāvīgu vietu operā, bet vasarā trīs vasarnīcu jūrmalā vai Pogulānkā, Daugavpils apkaimē. Kalistratova sieva nestradāja, viņa audzināja savus bērnus. Viņam naidīgais labējais laik-

raksts «Latgalskaja žizņ» rakstīja, ka viņš dzīvo «buržuāzisku, pārmērībām bagātu dzīvi», kurā nav pat kreisuma pazīmes. Rezultāts ir acīmredzams, oponenti dzēlīgi atzīmēja — Meletijs Arhipovičs ir manāmi apvēlies gan tiešā, gan pārnēstā nozīmē...

Taču tieksšanās pēc ģimenes un tuvinieku labklājības cilvēki bija ļoti saprotami: Meletijs negribēja būt sliktāks par citiem laudim viņa stāvokli. Turklāt, zināms materiāls nodrošinājums deva viņam pašpārliecību arī politiskā darbā. Taču tā bija tikai līdz 1934. gada maijam, kad K. Ulmanis atlaida Saeimu.

Kalistratovam par godu jāteic, ka viņš nebija skops un šajā ziņā nemaz nelīdzinājās jau pieminētajam ortodoksālajam vecīcībnieku mīlulim S. Kirilovam — sīkstulīgām aprēķinātājam, kurš pirmām kārtām vienmēr interesējās par iedzīvotāju (bez visa cita viņam piederēja arī četras vasarnīcas Daugavpilī). Kaut arī deputāta algas ievērojama daļa tika ziedota tiem izdevumiem,

kas bija saistīti ar politisko darbību, Kalistratovs nekad neatteicās materiāli pabalstīt tuviniekus, bet reizēm arī gluži svešus cilvēkus. Dažkārt devīgums pret lūdzējiem nodarīja ļaunu pašam. Tā, banka reizēm iedeva aizdevumu kādam nabadzīgam zemnieciņam pret Kalistratova galvojumu, bet tas aiz lieliem priekiem saņemto naudu nodzēra. Kad pienāca laiks aizdevumu nomaksāt, klients neko atdot nevarēja un vekselis tika noprotēts. No nepatikšanām šāda veida labdarības dēļ Kalistratovam nācās izgrozīties pašam. Par parādēm, kas šādi izveidojās, tika aprakstīta un iztūpēta daļa no sievass tēva nekustamā īpašuma.

Kaut arī Kalistratovs bija patuķis cilvēks, viņš tomēr bija pārsteidzoši kustīgs un izcēlās ar lielu aktivitāti kā Saeimā, tā arī ārpus tās. Nereti tūlīt pēc Saeimas sēdes viņš taisnā ceļā brauca uz laukiem, piedalījās zemnieku sapulcēs, runāja ar atsevišķiem saimniekiem, ar interesi uzklausa viņu domas, pēc

tam devās uz lūgšanu namu vai tirgu, kur arī runājās ar cilvēkiem.

Taisnības labad vajag uzsvērt, ka viņš apmeklēja Latgali ne tikai vēlēšanu priekšvakarā, kā to darīja deputātu vairākums, bet ieradās tur regulāri, jo zināja vēlēšanu balsu vērtību un centās saglabāt viņu uzticību. Atgriezies Rīgā, viņš runāja par Latgales lietām ar augstiem ierādņiem un ministriem, bet Saeimā uzstājās ar satura un formas ziņā asām runām. Vadošie Rīgas politiķi, kuriem Kalistratovs darīja daudz nepatīkšanu, tos nepārtraukti kritizēdams, viņu galīgi necieta. Viņš bija labs orators, īpaši masu sapulcēs. Vērsdamies pie tautas tai saprotamā valodā, kurā nebija ne miņas no inteligentiskas izsmalcinātības, pat mazliet parupji, «Arhipovičs» uz daudziem atstāja spēcīgu iespaidu un likās galēji neveltots.

Turpinājums sekos.

RUDENS — KROSU LAIKS

Atceres diņas

BONIFACIJS BRIŠKA — (pseidonīmi: Asars, Strīču Jozels) dzimis 30.10. 1902. godā Varakļonu Kazaļiņās, beidzis Jelgovas lauksaimniecības akadēmiju. Agronomis, publicists, tvaļojamākais dorbs — «Latgola politiskās patmalēs», izdūts trimdā.

JŌNS CYBULSKIS — (pseidonīms — Sylmalīts) dzimis 19.10. 1911. godā Naurānu pogosta Dekterūs, leidzstrādājis «Latgolas Vordā», «Zīdūnī», «Sauleitē», «Latgolas Bolsā» un cetur. Andryva Jūrdža mozdāls, kara beigās deportēts, tagad dzīvo Reigā.

JŌNS MIGLINĪKS — dzimis 8.10. 1896. godā Naurānu pogosta Miglinīkūs, tavs

Andrejs ir Pītera Miglinīka brālis. Jōns Miglinīks beja goredznieks, studēja teologiju Insbrukā (Austrijā) un Romā, ģyvis doktora grādu, strādāja Rēzeknes skolotāju institūtā, Aglyunā, beja Krāslovas gimnazijas direktors. Myra 1935. godā 6.06.

STANISLAVS MOZGA — dzimis 30.10. 1918. godā Varakļonu pogosta Kukarūs, teologiju studēja Romā un Reigā, tulkāja psalmus un cētus goredznieka satura rokstus, trimdā publicēja «Svātais gavēna laiks».

N. NEIKŠANĪTS (NORBERTS TREPŠA) — dzimis 9.10. 1913. godā Pīterpilī, studēja tīslītas un teologiju, Andryva Jūrdža fonda izveidošanas trūsnotājs trim-

dā, fabulu krājumu «Skudru pyuznis», «Cīmā pi Aizopa», romāna «Myra kolns» un stōstu krājuma «Vīna vosora» autors.

L. ORNEICĀNS — dzimis 24.10. 1915. godā Varakļonu pogosta Aparenūs, studēja teologiju, aktīvs sabdrīks darbinīks trimdā, dzīvo Austrālijā.

JEZUPS RANCĀNS — Reigas veiskups, dzimis 25.10. 1886. godā Naurānu pogosta Lyuzinīkūs, beidza Pīterpils goredznieku akadēmiju, 1912. godā ģyva magistra grādu. Rakstēja «Dryvā», beja vīss Latvijas Saeimu deputāts, myra trimdā.

ANTONIJS SPRYNGOVIČS — Reigas arhiveiskups — metropolīts, dzimis 31.10. Rēzeknē. 1901. godā beidza Pīterpils goredznieku akadēmiju, 1920. godā tsvētiets par veiskupu Aglyunā, pēc tam par

Latvijas Bazneicas metropolitu. Ir vairōku gona rokstus autors, par katolu presi, tavu zemes mīlestību, katolu bazneicas tradīcijom Latgolā, miris dzimtinē.

AUGUSTS SMAGARS — dzimis 27.10. 1909. godā Lītovā, sarakstējis dzeju krājumu «Laikmeta termometrs», studēja Latvijas Universitātē miris 1985. godā 21. jūlī Reigā.

VIKTORS VONOGS — dzimis 12.10. 1920. godā Neicgales pogosta Erglūs, beidzis Latvijas Universitātes Filologijas fakultāti, vairōku laikroktus leidzstrādājis, tvaļojamākais dorbs — «Latgaļu rakstniecības sōkumi», daudz rokstus periodikā, dzīvo Reigā.

ALBERTS SPOGĪS — dzimis 9.10. 1924. godā Daugavpilī spryņka Vōrkovas pogostā, augstōku izgleitību ģyva ōrzemēs, dzejnīks, publicists, bibliofīls.

Vectīcībnieki Baltijā

Vectīcībnieku apmetnēs Baltijā dzīvo to pēcnācēji, kas izceļoja no Novgorodas, Pleskavas un citiem Maskavas Krievzemes ziemeļrietumu apgabaliem.

XVII gadu simteņa otrā pusē — neželīgu pārbaudījumu laiks tiem, kuri cieši pieturējās vecajiem tikumiem. Sakarā ar reliģisko vajāšanu, vectīcībnieki bija spiesti doties pāri krievu zemju robežām. Bēga prom uz Poliju, Lietuvu, nokļuva arī līdz turku zemēm (nekrāsovieši).

Pret krievu pārceļotājiem ar līdzjutību izturējās Kurzemes hercogs Jēkabs (1642.—1682.). Pa Daugavas krastiem no Drujas pilsētiņas lejup pa tās plūdumu līdz pat tagadējai Jēkabpīlij bija krievu ciematīni. Ļoti daudz krievu dzīvoja Slobodā (tagad Jēkabpils).

Vietējā vara pret vectīcībniekiem izturējās ar izpratni un ļāva tiem brīvi «noturēt dievkalpojumus pēc Solovecu mūku senslāvu iestādījuma».

Darbu mīlošie, atturīgie vectīcībnieki nodarbojās galvenokārt ar labības audzēšanu, zivju zvejošanu un tirdzniecību. Vectīcībnieku ar roku rakstītajā «Degucu hronikā» atrodam īsas ziņas par kopienu dibināšanu tagadējo Lietuvas, Latvijas un Polijas teritorijās. «Kurzemē pie Dvīnas

upes, netālu no Dinaburgas, Līginišku sādžā apmetušos pārceļotāju pirmais lūgšanu nams nodibināts 7168. (1660. gadā no Kristus dzimšanas) — vēsta šī «Hronika». Starp šīs svētnīcas garīgajiem tēviem tiek nosaukti «svētais hirejs Terentījs, senslāvu kristības un īsteni pelicis rokas, kurš Līginiškos ieradies ar dēlu Afanasiju no Moskavijas zemes 7184. (1676.) gadā». Pēc Terentija nāves viņa amatu mantoja dēls Afanasijs.

Viņi abi daudz paveikuši senslāvu svētnīcu radīšanas lietā. Kopā ar viņiem tiek pieminēti arī kāds «vīrs Trofims Ivanovičs (miris 1733. gadā), kurš pats redzējis Solovecu tēvu miršanu».

«Otra lūgšanu svētnīca būvēta Kurzemē, pie Alikštas (Ilūkstes) vietās Baltruksu sādžā ar svētā hireja Terentija svētnīcu 7207. (1699.) gadā, par tā pārzinātājiem bija: Afanasijs Terentījičs, tēva Terentija uzraudzībā, Stefāns Afanasjičs, Ivāns Stefāničs. Pēc tam šīs lūgšanu nams tika likvidēts.»

Ar tā paša tēva Terentija gādīgu rūpību lūgšanu nams tika izveidots arī Volodino sādžā (pie Grīvas). Volodino kopienas kapos saglabāties kapakmens ar vietējās kopienas izveidotāja uzvārdu — K. Volodina.

1740. gadā Voitišku sādžā (pie Skrudalienas) «lūgšanu svētnīca uzcelta ar Fjodora Nikiforoviča Samanska, kopā ar Afanasija Terentjeviča gādību».

1728. gadā Gudīšku sādžā (netālu no Dukšiem Polijā) Jevstratijs Feodosjevičs, Feodosija Vasiljeva dēls, skaista ezera krastā lika pamatus apmetnei. 1735. gadā ar «tēva Fjodora Nikiforoviča svētnīcu» lūgšanu nams atklāts Samanu (pie Novoaleksandrovskas) sādžā. Gudīšu apmetne eksistēja līdz 1755. gadam, kad tika sagrauta. Daļa Gudīšu apmetnes «palicēju» pārcēlās uz Cernihovas guberņas Zlīnku posadu (tā saukto «Pokrovos-Norskas sieviešu klosteri», ko likvidēja Nikolaja I laikā). Citi apmetās jaunā vietā — Degucu sādžā (Lietuvā). Te klosteris sāka paplašināties, bez dienvarna bija liela māja, Svētnīcu rotāja senas ikonas, tajā bija retas garīgās grāmatas.

Deguci plauka līdz Nikolaja I valdīšanas laikam, tad atkal sākās vectīcībnieku vajāšana. 1844. gadā, kad te par pārzini bija Tiits Vasiljevičs Tanajevs, klosteris tika aizņemots, bet pēc tam arī slēgts. Ikonas un grāmatas aizveda uz Vienotās ticības baznīcu Daugavpilī.

Apmetni likvidēja, taču atmiņas par to dzīvas. Katru gadu Trīsvienības dienā sardas daudz cilvēku, pie kapiem notur lītiņu, vecākie cilvēki simtgadīgajām liepām, kas kādreiz rotāja apmetni, stāsta par «sagraušanu». Par to pašu vēsta arī «Degucu hronikas» lappuses.

Vēstules no Anglijas

Pa zemēm un kontinentiem ceļo neskaīfāmi vēstule pulki, daudzas neredzamas to takas novilkas arī uz Preiļiem. Ar adresātu laipnu piekrišanu iepazīstināsim ar dažām, nepieskaroties personiskiem ģimenes jautājumiem. Šajās vēstulēs ir daudz no emigrantu vērojumiem svešā zemē, kas var radīt interesi lasītājos.

1972. gada 1. oktobrī

Nesen šīs zemes presē lasīju, ka pirms algas pielikuma Jūs arī esat saņēmuši tikai 110 rubļu mēnesī, skolotāji — 120 rubļus. Anglijā pašlaik tūkstoši ar augstskolas izglītību, kam nav darba, valdība ietaic necensties pēc akadēmiskiem grādiem, bet lielāku vērtību piegriezti rūpniecībai. Šeit pretvalstiski noskaņotie arod biedrību locekļi pieprasā lielāku algu par mazāku darbu un tā paši sevi izceno starptautiskajā tirgū. Ierodas tūkstoši melno gan no Āfrikas, gan Āzijas, stāvokli padara vēl grūtāku. Dažos pilsētās iecirknos baltu nemaz vairs neredz.

Jaunatne izlaidusies. Būtu jāredz sieviešu Tšie brunči — no vīra kaklasaites uztaisa šo apģērba gabalu un vēl paliek pāri. Kad reklamā rāda jaunu automašīnu, tad uz tās sēd vai guļ kaila meiča. Jau deviņus gadus veciem māca dzīves gudrības, rāda erotiskas filmas. Pie Jums morālistiskās vērtības augstākas. Dzīvē jau laikam tā ir: jo mazāk

matu — jo vairāk sejas, ko mazgāt, jo tehnika vairāk iet uz priekšu, jo kultūra rāpjas atpakaļ.

Strādāju fabrikas piebūvē, pēc mēneša jābūvē daudzstāvu garāža Derbī pilsētā, ap 70 kilometriem no manas karavānas — nepilnas stundas brauciens. Kad nonāc pilsētā, satiksmes sablīvējums ir tāds, ka kājām uz priekšu tikt var ātrāk. Kas te būs pēc desmit gadiem, kad automašīnu skaits dubultosies?

Maijā nopirku citu mašīnu, esmu nobraucis jau 15000 kilometru.

1985. gada 7. septembris

Kā iztieku, dzīvodams viens! Dažkārt ir grūtības. Bet no otras puses — ja neesi vienas sievietes mīlulis, tad arī neesi tās naidnieks. Vārīšana, mazgāšana un tīrīšana daudz laika neizņem — minikrāsnī (angliski — micro-oven) iemet vistas kāju un pēc piecām minūtēm pusdienas gatavas. Nedēļā reizi pa grīdas tepīkiem palaid putekļu sūcēju, netīro veļu iesiev mazgātuvē — un pēc stundas tā ir tīra, salocīta, tikai pašam jāgludina. Par sabiedrisko dzīvī rūpējas vietējie angļu krodziņi un latviešu klubi.

Daudzi, kas bijuši Jūsu Dziesmu svētkos, atbraukuši apbrīnoja kārtību un militāro precīzītāti — mēģinājums sviertī nāv lietī veltī. Mūsu presē ziņoja par stingrijiem soļiem, ar kādiem Jūs valdības cenšas apkarot dzērājus. Pie mums arī izplatīta šī slimība.

Es vakaros, pārbraucot no darba, vietējā krodziņā izdzeru divus kausus alus (viens kaus — 0,57 litri), tad braucu vērtī vakariņās.

1986. gada 21. oktobrī

Atceros Riebiņu pastu, māja otrajā galā bija «Sarkanais stūrītis». Mans priekšnieks bija Konstantīns Sabanskis. Vāciešiem ienākot, no darba tiku atlaists, jo, teica, ka esot komunisti, kā tādām katru trešdienu bija jāreģistrējas Preiļu policijas iecirknī. Tad 1943. gadā mani iesauca gaisa izpildītos. Pārējais jau pieder vēsturei.

Darbu izbeidzu, kad palīku 65 gadus vecs — 14. augustā, dzīvoju no valsts pensijas, kas ir 250 mārciņas (ap 250 rubļiem) mēnesī, plus vēl 130 mārciņas no noguldījumiem bankā — procentus bieži mainās, pašlaik ir 8%. Pēc pāris gadiem, kad būs jāpērk jauna mašīna (ap 5000 mārciņu) jāpņem no noguldījuma un šis procentus vēl kritīsies. Ejo pretī pensijā, nopirku firmas mašīnu «Ford Escort» par 1500 mārciņām, ar kuru biju nobraucis jau vairāk par simtu tūkstošu kilometriem. 250 mārciņas samaksāju par pārkrāsošanu. Ziemā arī pie mums ceļus kaisa ar sāls un grants maisījumu, ātri uz mašīnām parādās rūsas plankumi. Tagad daudzī ražotāji, ieskaitot jūsu «Ladu», pret rūsas garantē uz sešiem gadiem. Bet no otras puses, viņi ieinteresēti, lai ātrāk rūsē, jo citādi cilvēki nepirks ražojumus. Anglijā no visām pasaules malām nāk importa mašīnas, tās ir labākas, vietējās fabrikas, lai kaut cik turētos līdzās, spiestas modernizēties ar kompjūteriem.

Turpinājums seko

Redaktors A. RANCĀNS

«JAUNAIS CELŠ»

Laikraksts iznāk reizi nedēļā latviešu un krievu valodā sestdienās

Redakcijas adrese: Preiļu rajons Riebiņu ciemats, agrofirma «Sarkanais Oktobris». Tālrūnis — 56732

Tirāža 1830 Pas. 842

Iespiesta Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā. Formāts — 1 nosacīta loksne.